

DEGEBERGA

RemissUpplaga

OMRÅDESE

OMRÅDESPLAN FÖR DEGEBERGA

Kommunfullmäktige beslöt i april 1977 om kommunens framtida utbyggnad. Förtydligandet av dessa utbyggnadsplaner måste ske genom särskild planering. Kommunfullmäktige beslöt därför att områdesplaner skulle upprättas för olika orter. Syftet med denna planering är bl a att redovisa utbyggnadsområden, serviceförsörjning m m.

Planeringsarbetet är uppdelat i ett samrådsskede och ett plansked. Områdesplanen har varit föremål för samråd under tiden 29 april - 24 augusti 1981. Denna rapport utgör planskedet. Efter lagstadgad remiss kommer därefter områdesplanen att antagas av kommunfullmäktige och utgöra underlag för detaljplaneringen (genomförandet).

Kommunstyrelsen beslöt 1979.10.17 uppdra åt planeringskontoret att genomföra områdesplaneringen för Degeberga. För att förankra planeringsarbetet hos de lokala förtroendemännen i Degeberga har Planeringskontoret i sitt arbete haft hjälp av ett rådgivande organ (referensgruppen) bestående av:

för centerpartiet	Anton Persson, Degeberga
för folkpartiet	Aina Eklöv, Degeberga
för moderata samlingspartiet	Kjell-Ake Mogered, Degeberga
för socialdemokraterna	Karl Nilsson, Degeberga
	Sven Lübeck, Huaröd

Handläggande tjänstemän på Planeringskontoret är Rolf Collijn och Lennart Nilsson.

Planeringskontoret dec 1981

Kurt Eriksson
Planeringschef

Planeringskontoret, Kristianstads kommun, V Storgatan 14,
291 32 Kristianstad, tel 044/13 50 00.

INNEHALLSFÖRTECKNING

	Sid
HISTORIK	1
GRUNDLÄGGANDE BESLUT	6
PROGRAM	8
1. BEFOLKNING	8
2. BOSTADSBYGGANDET	8
2.1. Bostadstyper, upplåtelseformer och byggherrar	11
2.2. Fördelning mellan olika bebyggelse typer	11
2.3. Integration	11
2.4. Utbyggnadstakt	11
2.5. Byggnadstyper	12
2.6. Bebyggelsestruktur	12
2.7. Arealbehov och täthet i det framtida bostadsbyggandet	13
2.8. Etapputbyggnad	15
2.9. Kostnadsanalys	15
3. NÄRINGS LIV OCH SYSSLSÄTTNING	17
4. KOLLEKTIVTRAFIK	18
5. SKOLOR	19
6. SOCIAL SERVICE	19
7. ÖVRIG SERVICE	20
8. TURISM	21
9. FRITID	22
10. KULTURMINNESVARD	25
11. NATURVARD	26
12. MARKANVÄNDNINGSENTRESSEN	27
13. TRAFIK	28
13.1. Biltrafik	28
13.2. Gång- och cykeltrafik	29
14. VATTEN OCH AVLOPP	31
15. EL OCH VÄRMEFÖRSÖRJNING	31
15.1. Elförsörjning	31
15.2. Värmeförsörjning	32
16. GEOLOGI, GEOTEKNIK	32
17. MARKAGOFÖRHALLANDEN	35
18. PLANFÖRHALLANDEN	35
PLANUTKAST, beskrivning	37
Sammanställningskarta	
Planutkast, karta	
Huvudkarta skala 1:10 000 kan efter begäran erhållas på Planeringskontoret.	

GRUNDLÄGGANDE BESLUT

Kommunfullmäktige beslöt i april 1977 om riktlinjer för kommunens framtida utbyggnad. Fullmäktiges beslut grundade sig dels på rapporten "Var skall vi bygga", dels markhushållningsprogrammet och dels kommunöversikten.

Kommunfullmäktiges beslut innebär

att ett viktigt mål för markanvändningen i kommunen skall vara att jord- och skogsbruket beredes goda produktionsbetingelser

att goda förutsättningar skall skapas för tillverkningsindustrin, innebärande bl a att kommunen vid varje tidpunkt skall kunna tillhandahålla färdigplanerad industrimark i olika kommunedelar, i första hand i anslutning till centralorten och de olika basorterna

att kommunen skall använda bebyggelsepolitiken som ett medel för att förverkliga målsättningen om en bättre balans mellan olika kommunedelar när det gäller tillgång till sysselsättning och service.

att kommunen medvetet skall verka för en utbyggnad av ett begränsat antal tätorter som skall ge underlag för en differentierad sysselsättning och service för invånarna i resp kommunedelar

att Åhus, Degeberga, Tollarp, Önne- stad, Arkelstorp och Fjälkinge skall utgöra sådana basorter

att sträng återhållsamhet vid utnyttjande av åkerjord för bebyggelse skall iakttagas även när det gäller att förverkliga här angivna mål för regional- och bebyggelsepolitiken

att bostadsbyggandet fördelas på de olika ortstyperna på följande sätt:

	%	lägenheter	
		per år	1980-2000
Centralorten med kransorter	40	180	3.600
Basorter	40	180	3.600
Övriga orter	15	65-70	1.350
Landsbygd	5	20-25	450
	100	450	9.000

att betr basorterna bebyggelsen bör planeras i enlighet med följande tabell:

Basorter	l ä g e n h e t e r i			totalt
	flerbo- stadshus	markbo- städer	villor	
Åhus	180	420	600	1.200
Degeberga	40	60	350	450
Tollarp	120	130	650	900
Önnestad	-	200	100	300
Arkelstorp	-	110	440	550
Fjälkinge	-	160	40	200
	340	1.080	2.180	3.600

att nya arbetsplatsområden snarast skall iordningställas dels i anslutning till centralorten, dels i anslutning till de olika basorterna i den omfattning och med den lokalisering som anges i följande tabell:

att ett målmedvetet arbete skall bedrivas för att genomföra bebyggelseplaneringen i enlighet med de av Kommunfullmäktige fastställda principerna och riktlinjerna.

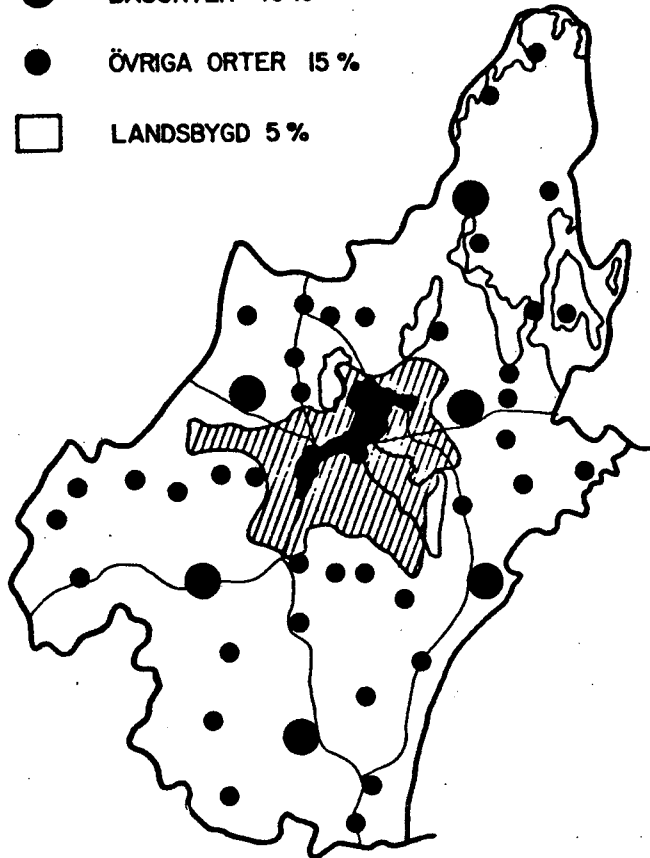
Ort	Ha, ca
Vä, söder om	150
Ahus	75
Degeberga	20
Tollarp	20
Önnestad	4
Arkelstorp	20
Fjälkinge	4
S:a	293

För att genomföra fullmäktiges beslut antogs en kommunöversikt vari bl a angavs att områdesplaner skulle upprättas för vissa namngivna orter. Degeberga är en sådan ort. Vid upprättandet av områdesplanen ska ovan angivna förutsättningar gälla.

**PLANERAD BEBYGGELSE 1980 – 2000
GEOGRAFISK FÖRDELNING**

- CENTRALORTEN MED KRANSORTER 40 %
- BASORTER 40 %
- ÖVRIGA ORTER 15 %
- LANDSBYGD 5 %

PROGRAM

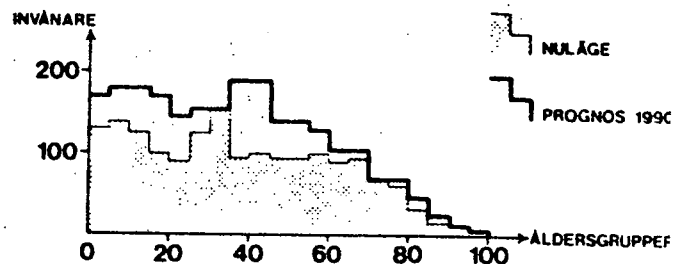
1. BEFOLKNING

Degeberga hade vid årsskiftet 79/80 ca 1.350 invånare. Folkmängden har vuxit starkt under 70-talet. År 1970 hade orten ca 900 inv. En titt lite längre tillbaka i tiden visar att invånareantalet 1960 var ca 600 personer. Befolkningens sammansättning framgår av följande tabell:

Aldersgrupp	0-6	7-12	13-15	16-19	20-44	45-64	65-w
antal	153	147	71	67	484	244	182
andel	11%	11%	5%	5%	36%	18%	14%
andel i hela kommunen	9%	8%	4%	5%	33%	23%	18%

Den tillkommande bebyggelsen medför att folkvägden 1990 kommer att vara ungefär 1.800 personer. Då kommer befolkningsstrukturen att se ut som diagrammet visar.

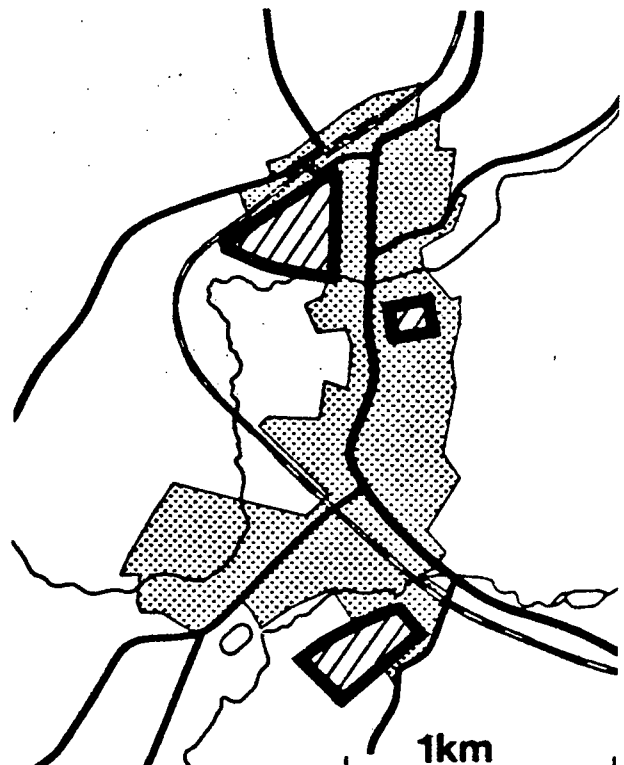

2. BOSTADSBYGGANDET

Bostadsbyggnationen i Degeberga har under åren 1975-1980 i huvudsak skett i samhällets västra delar. Av kartan framgår vilka områden som utbyggt under denna tidsperiod.

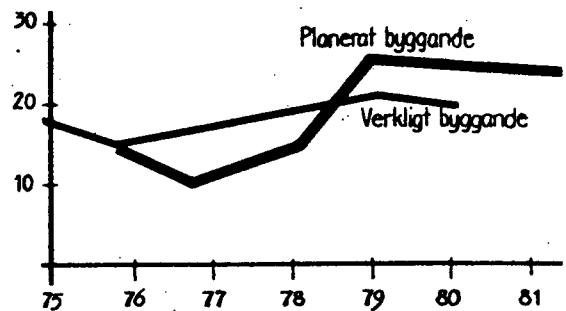
Under perioden 1975-1980 färdigställdes följande antal lägenheter:

år	antal
1975	18 st
1976	16 st
1977	18 st
1978	19 st
1979	21 st
1980	20 st
Summa	112 st

Tabellen visar på en jämn utbyggnadstakt i Degeberga. En jämförelse med kommunens bostadsförsörjningsprogram under samma tid visar god överensstämmelse mellan planerad och verklig utbyggnad.

Den goda överensstämmelsen har inneburit att övrig verksamhetsplanering har kunnat ske utan att stora överraskningar inträffat. Man har därför i Degeberga kunnat planera för service m m i god tid.

För den närmaste 5-årsperioden gäller följande kommunala bostadsförsörjningsprogram för Degeberga:

301 Bebyggelse på Degeberga 24:24

	1981	1982	1983	1984	1985
Småhus		13 st			

Stadsplan är fastställd

Regi: ABK

Upplåtelseform: Gruppbyggda småhus med hyresrätt

Uppvärmning: El (liksom etapp I)

302 Bebyggelse på Degeberga 83:1

	1981	1982	1983	1984	1985
Service lgh		4 st			

Stadsplan är fastställd

Regi: ABK

Upplåtelseform: Gruppbyggda småhus med servicelägenheter med hyresrätt

Uppvärmning: Samordning med befintlig panncentral i ålderdomshemmet

303 Bebyggelse på Saxamöllan

	1981	1982	1983	1984	1985
Småhus	16 st	12 st	20 st	10 st	

Stadsplan är fastställd

Styckebyggda småhus med äganderätt i egen regi

Uppvärmning: Individuell uppvärmning varvid eftersträvas vattenburet lågtempererat system med annan energikälla än olja.

304

Bebyggelse på nytt område öster om Degeberga.

	1981	1982	1983	1984	1985
Småhus				10 st	20 st

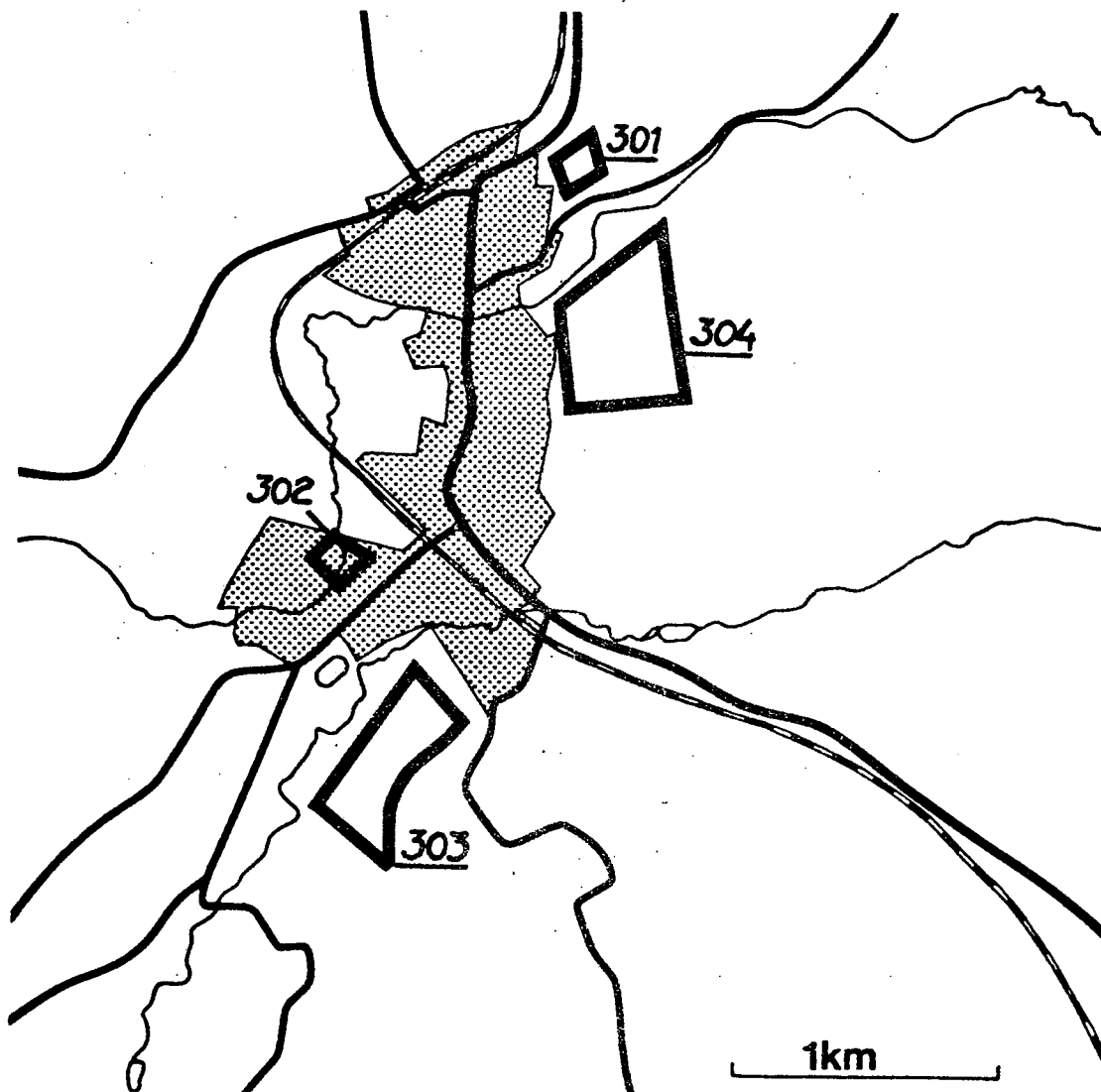
Stadsplanearbete ej påbörjat.

Såväl styckebyggda småhus med äganderätt i egen regi som gruppbyggda småhus med äganderätt och hyresrätt.

Uppvärmning: Individuell uppvärmning varvid eftersträvas vattenburet lågtempererat system med annan energikälla än olja. Eventuellt kan grupphusproduktionen försörjas genom värmecentral.

Nybebyggelse i Degeberga

	1981	1982	1983	1984	1985
Antal bostäder	20 st	25 st	20 st	20 st	20 st

2.1. **Bostadstyper, upplåtelseformer och byggherrar**

- Följande kategorier av bostäder ska förekomma:
- ▼ Flerbostadshus, gruppbyggda småhus och styckebyggda småhus.
- Följande upplåtelseformer ska förekomma:
- ▼ Hyresrätt, bostadsrätt och äganderätt.
- Följande byggherrekategorier ska förekomma:
- ▼ Kommunalt eller allmännyttigt bostadsbolag (AB Kristianstadsbyggen), kooperativt (HSB) och enskilt.

2.2. **Fördelning mellan olika bebyggelsetyper**

Följande fördelningsprinciper mellan olika bebyggelsetyper ska gälla för det fortsatta resonemanget angående arealbehov, täthet m m.

Flerbostadshus	10%
Småhus, gruppbyggda	} 90%
Småhus, styckebyggda	

2.3. **Integration**

Vid detaljplaneringen av de föreslagna exploateringsområdena ska eftersträvas en stor grad av integration, d v s bebyggelsen ska utföras så att ett varierat utbud av de olika bostadstyperna, flerbostadshus, gruppbyggda småhus och styckebyggda småhus, kan förekomma inom bostadsområdet.

Inom bostadsområdet ska dessutom förekomma ett varierat utbud av olika lägenhetsstorlekar. Valfrihet bör råda mellan olika upplåtelseformer. Denna princip ska genomföras så långt det är administrativt, ekonomiskt, tekniskt och praktiskt möjligt.

I första hand ska denna integrationstanke gälla för området vid gamla mejeriet samt inom de delar av de nya områden öster om samhället som är belägna närmast Degeberga centrum. Områdenas omfattning och belägenhet framgår av plankartan i slutet av denna områdesplan.

2.4. **Utbyggnadstakt**

En fördelning av den totala volymen (450 lägenheter) under perioden 1980-2000 är inte meningsfull att göra. Förändringar inom bostadsmarknaden, konjunkturförändringar, energisituation m m gör det omöjligt att fördela kvoten under en så lång tidsperiod som det här är fråga om. En sådan fördelning är endast meningsfull för den närmaste tidsperioden och görs i samband med upprättandet av det kommunala bostadsförsörjningsprogrammet.

Genomförandeplaneringen av områdesplanen kanaliseras alltid genom det kommunala bostadsförsörjningsprogrammet (KBP). Det är först i samband med detta program som frågan om var, när, hur och hur mycket det är rimligt att bygga, får sin verkliga betydelse. KBP är således den strategiska genomförandeplaneringen på kort sikt (1-5 år). Övrig produktionsförberedande planering bestående av markförvärv, detaljplaner och VA-projektering initieras av KBP.

KBP är också det marknadsförings- och informationsinstrument beträffande bostadsbyggandet som syns utåt. Stora och små byggherrar använder KBP för att studera hur kommunen ser på bostadsbyggandet. Enskilda småhusbyggare får genom KBP reda på var i kommunen de kan få tomt, och när de kan få tomt på den ort de önskar. Även för den kommunala långtidsbudgeten spelar KBP en mycket stor roll liksom för annan kommunal förvaltningsplanering, exempelvis inom den sociala sektorn och inom skolsektorn.

2.5. Byggnadstyper

- ▼ Hushöjderna inom bebyggelseområdena ska inte överstiga två våningar.
- ▼ Ett varierat utbud av byggnadstyper ska förekomma.

Exempel på lämpliga byggnadstyper är:

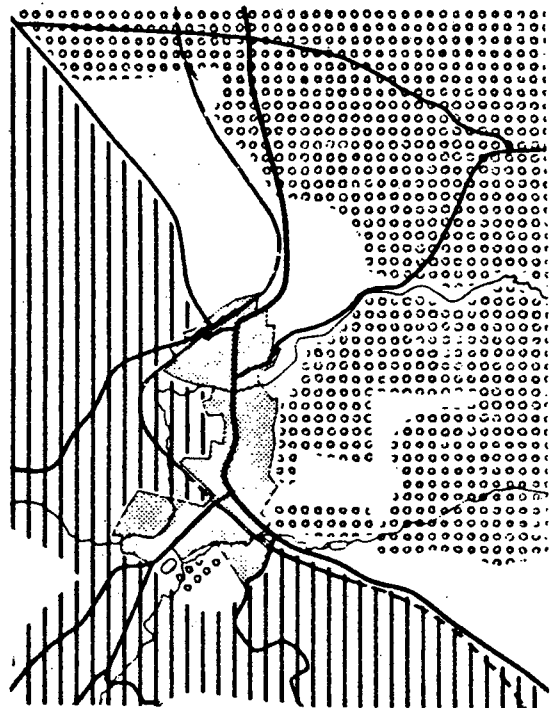
- ▼ 1-1 1/2 plans längor, 1-1 1/2 plans vinkelhus, 1 plans atriumhus. Samtliga antingen friliggande eller ihopkopplade med carport eller vid gemensam parkering med förråd.
- ▼ 1-1 1/2 plans radhus i olika former samt flerbostadshus i form av 1-2 plans lamellhus, loftgångshus o s v.

2.6. Bebyggelsestruktur

Många olika intressen påverkar bebyggelseplaneringen. Sådana intressen är jordbruket, skogsbruket, friluftslivet, naturvården o s v. Mot dessa intressen ställs tätortsintresset, dvs tätortens krav att kunna utvecklas och fortleva genom en successiv utbyggnad.

Vid bedömning av tätortens utbyggnadsbehov måste därför faktorer som service, bostadsbehov, sysselsättning, lokala arbetsmarknader m m vägas mot övriga intressen. Detta gör att planeringen till övervägande del kommer att handla om sammanvägning och samordning mellan olika intressen. Områdesplanens främsta uppgift blir att kartlägga var konflikterna finns och ange hur de ska lösas.

Markanvändningen i Degeberga domineras av jordbruket och naturvården i de västra delarna och av skogsbruket i öster.

○○○○○○ - skog
 ||||| - naturvård

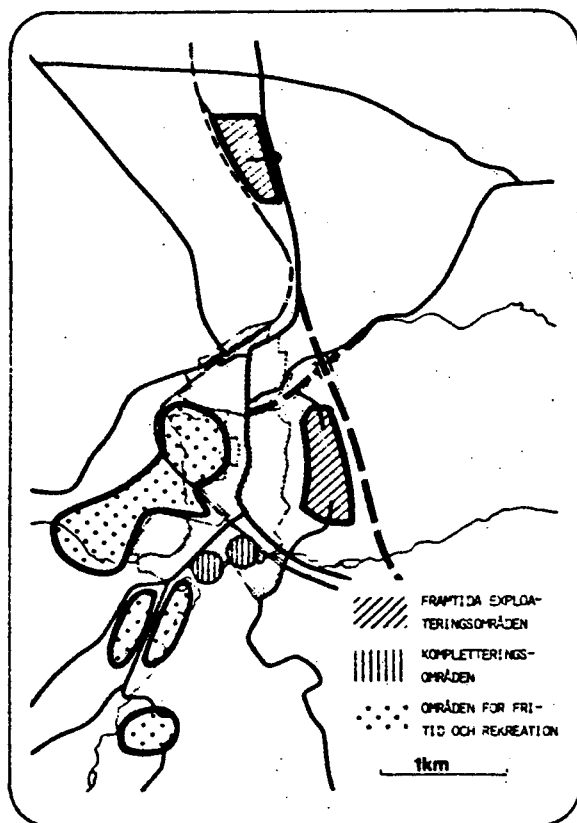
UTDRAG UR LÄNSSTYRELSENS NATURVÅRDSPLAN

Redovisning av de olika intresseområdena framgår av fortsättningen av denna rapport. Samråd har skett med lantbruksnämnden betr vilka jordbruksområden som bör bevaras för näringens behov. Beträffande naturvårdens intressen finns dessa uttalade i länsstyrelsens naturvårdsplan. Områden, gränser m m framgår av sammanställningskarta i slutet av rapporten.

Med utgångspunkt från uttalade intresseområden och framtagna planeringsförutsättningar för Degeberga föreslås en utbyggnad som innebär att den framtida bebyggelsen i huvudsak lokaliseras till skogsområdena öster om samhället.

Vissa kompletteringsområden finns dessutom i anslutning till den befintliga bebyggelsen. Ett nytt arbetsplatsområde förlägges mellan järnvägen och riksväg 20 omedelbart söder om Vittskövle såg.

Områdena väster om Degeberga, omfattande Söndreklack och Forsakars naturreservat, bevaras för all framtid som ströv- och rekreationsområden. Dessutom avsätts områdena kring nuvarande idrottsplatsen, stugbyn och slalombacken för det rörliga friluftslivet, d v s för rekreation och motion. Av nedanstående översiktskarta framgår utbyggnaden i stora drag.

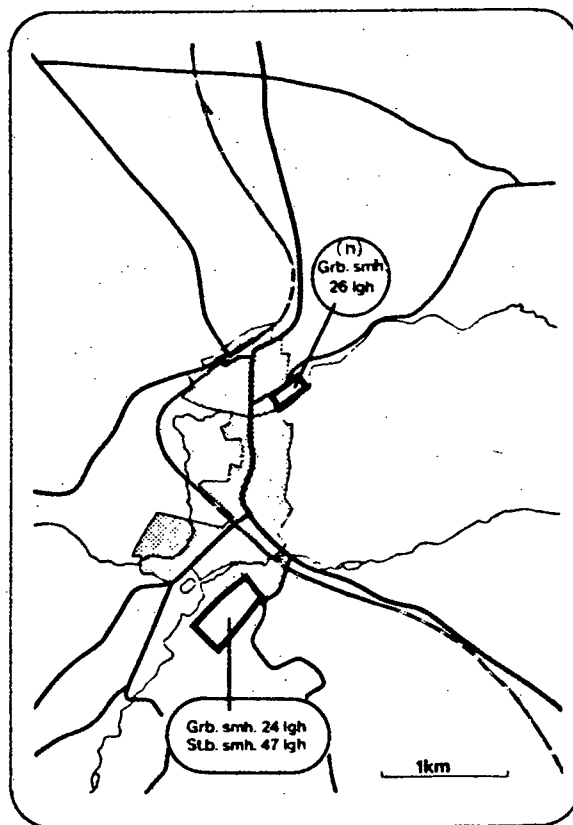

2.7. Arealbehov och täthet i det framtida bostadsbyggandet

Enligt Kommunfullmäktiges beslut från april 1977 ("Var skall vi bygga") ska i Degeberga fram till år 2000 uppföras 450 lägenheter, varav 40 st (10%) i flerbostadshus och 410 st (90%) i grupp- och styckebyggda småhus. Detta innebär i genomsnitt ca 23 lägenheter per år fram till år 2000. Siffran motsvarar ganska exakt de senaste årens utbyggnadstakt.

Det finns idag en viss tomtreserv. Denna ska utnyttjas innan nya områden tas i anspråk. Av nedanstående karta framgår var tomtreserven är belägen och hur många lägenheter den innehåller (1980 10 01).

Gruppbyggda småhus (hyresrätt) (i centrum)	26 lgh
Grupp- och styckebyggda småhus (Saxamöllan)	71 lgh
Summa	97 lgh

Således återstår det att planera för:

	att bygga 1980-2000	i tomt-reserv	behov av mark för
Flerbostadshus el grupp småhus med hyresrätt	40	26	14 lgh
Grupp- och styckebyggda småhus	410	71	339 lgh
Summa	450	97	353 lgh

Vid beräkning av arealbehovet för den framtida bebyggelsen ligger följande värden till grund (planeringsram):

Antalet rumsenheter/ lägenhet	re/lgh
Flerbostadshus	4
Gruppbyggda småhus	5,5
Styckebyggda småhus	7

Arealbehov per lägenhet, brutto (markåtgång)

Flerbostadshus	300 m ²	= 135 re/ha
Gruppbyggda småhus	800 m ²	= 70 re/ha
Styckebyggda småhus	1100-1200 m ²	= 55 re/ha

1 rumsenhet motsvarar 25 m² våningsyta

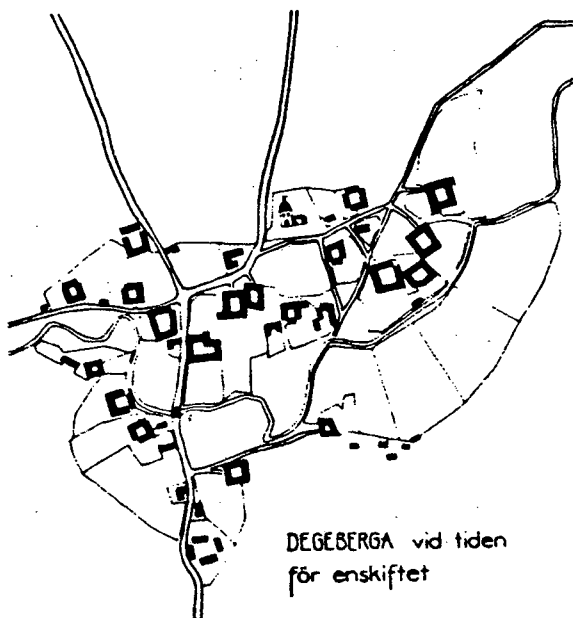
Med ovanstående värden som grund kan följande arealbehov räknas fram:

Bebyggelsestyp	Antal lägenheter	Arealbehov m ² /lägenhet	Area i ha	Täthet re/ha	Tillgänglig areal (ha)
Flerbostadshus	14	300	1	135	
Småhus, gruppbyggda	115	800	9	70	
Småhus, styckebyggda	224	1200	28	55	
Summa	353		38		Ca 45

I anslutning till befintlig bebyggelse finns vid gamla mejeriet en del mark tillgänglig för kompletterande bebyggelse.

HISTORIK

Degebergaområdet har redan under äldre stenåldern uppsökts av jägare- och fiskefolket från kusten. Degeberga var, med sina stora skogar, ypperliga jaktmarker och fisket gav alltid omväxling i jakt-kosten under strövtågen i skogarna. De båda åarna, Forsakarsbäcken och Segesholmsån, har, som naturen idag visar, haft andra proportioner och då varit rika på fisk. Att även fågeljakt bedrevs och gav tillgång på livsmedel visar de fynd av över 1000 tvärpilar av flinta som gjorts vid utgrävningar av stenåldersboplatser i trakten. Under yngre stenåldern har de kringvandrande folken blivit bofasta och börjat med den tidens primitiva jordbruk. Talrika fynd av flintföremål, yxor m m vittnar därom.

Hur har då namnet Degeberga uppkommit. Med stor sannolikhet kan namnet härledas från ordet diger, fornnordiskans digr eller gammaldanskans deger, alla i betydelsen stor. Berg betyder höjd och enligt denna tolkning skulle då namnet Degeberga avse höjden vid kyrkbyn.

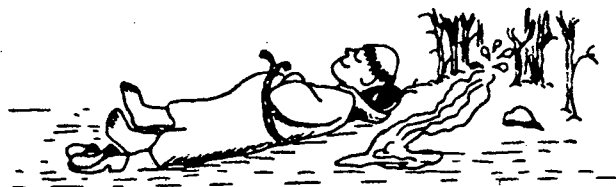
①

Höjdsträckningen på vilken bl a järnvägsstationen är belägen kallades i äldre tider för Bågnabacken, vilket skulle betyda "backen där de brände bål". Men häruppe brände man inte bara eldar för att varna folket för faror av skilda slag, kanske har här också varit tingsplats där domar avkunnats.

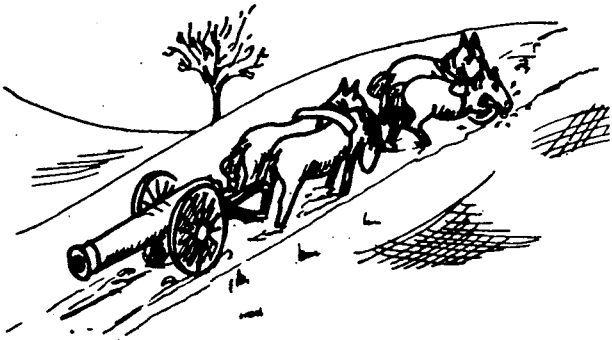

Lyngsjö var emellertid tingsplats under medeltiden och fram till 1757 då domsagan flyttades till Nöbbelöv utanför Vä. Degeberga blev tingsplats 1892. Ett nytt tingshus uppfördes och samtidigt byggdes ett hotell på andra sidan vägen. Det hörde nämligen till att det skulle finnas ett härbärke eller gästgiveri vid varje tingsställe.

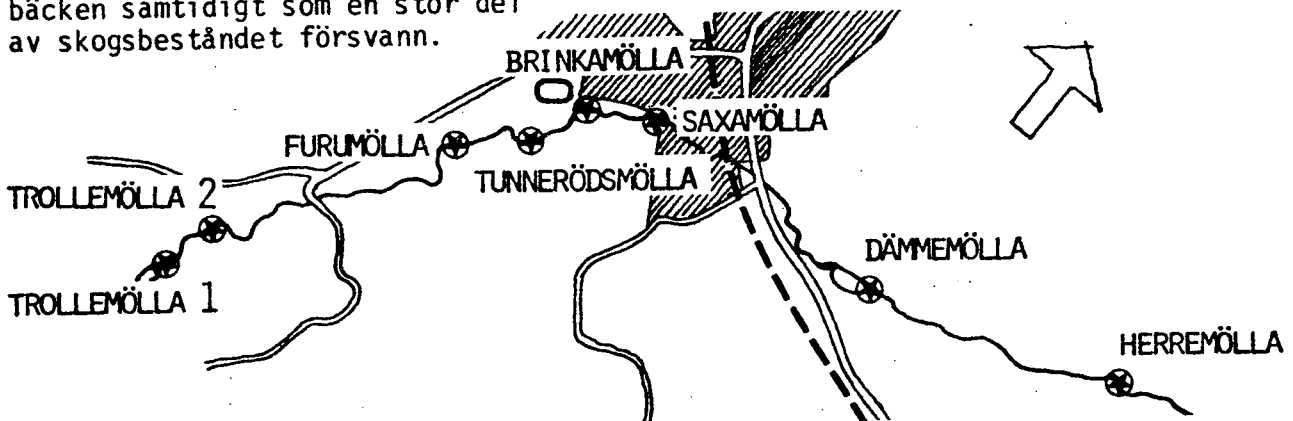
Degeberga var en gång mycket berömt för sina offerkällor. Dessa är belägna på höjderna söder om Saxamöllan. Om tillkomsten av dessa källor berättas att det en gång kom tre munkar till orten. Brunnarna i byn brukade sina vid torra. Munkarna fick därför inget vatten utan begav sig upp i skogarna för att vila. På morgonen hade det sprungit fram en källa vid varje munks sovplats. Källan på Kjeskebackens krön fick namnet S:t Eskilds kilde efter munken Eskil, Jula eller Bröna källa fick namnet S:t Julie kilde efter munken Julius och källan vid Saxamöllan fick namnet S:t Görans kilde efter munken Görän. I Degeberga finns dessutom ett område kallat Munkahagen men om denna plats har något gemensamt med munkarna finns det inga upplysningar om.

Genom Degeberga gick en s k "Kungsväg", dåtidens europaväg, där kungen, postdiligenser m fl färdades genom landet. Vägen kom från Uppsala och Stockholm genom Vä och Nöbbelöv till Degeberga. Här delade sig vägen. En väg ledde till Brösarp och Ystad, som vid den tiden var en av Sveriges livligast trafikerade utskeppningshamnar. Den andra vägen ledde via Mörkavad genom passet vid Bröna till Andrarum och alunbruket där. Bröna backar var ökänt då vägen här bara bestod av ett hjulspår i flygsanden. Bönderna, som hade skyldighet att hålla hästar, fick här släppa till många krakar, framförallt när det var fråga om tunga transporter.

Mörkavad, namnet är sammansatt av två begrepp, mörk av mörk skog som växte vid ån och vad av att det här fanns ett vadställe över ån före bronns tillkomst. Mörkavad var vid slutet av 1800-talet en större by än Degeberga. Här fanns då ett 30-tal mer eller mindre primitiva småhus, de flesta uppförda av stampad lera och med jordgolv. Mörkavad var under slutet av 1700-talet ochen bit in på 1800-talet mycket illa känt över hela landet och man vågade inte utan sällskap och beväpning passera genom bebyggelsen. På 1860-talet byggdes en valvbro över bäcken samtidigt som en stor del av skogsbeståndet försvann.

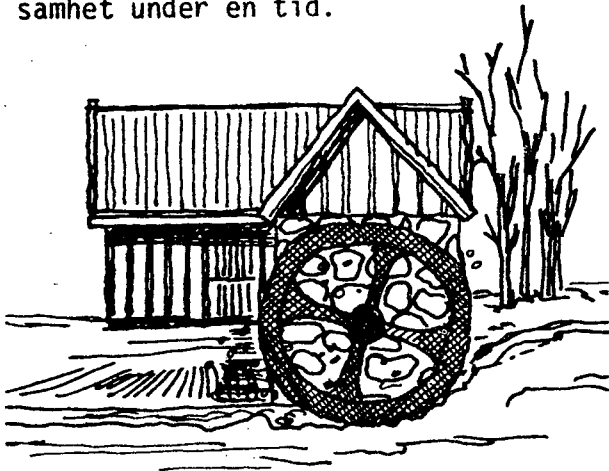
Invånarna i Mörkavad var huvudsakligen äldre. Dessutom fanns där två småbrukarhem som trots omgivningen gick i arv genom tiderna. Mörkavad var landsberyktat för sitt tattartillhåll och den sista familjen avpolleterades så sent som i slutet av 1920-talet.

Längs Mörkavadsån eller Segesholmsån som den kallas längre nedströms fanns i gamla tider ett stort antal vattenkvarnar. Inom Degeberga socken fanns två kvarnar vid Trollemölla, Furumölla, Tunneröds mölla, Brinkamölla, Saxamölla och Dämmemölla samt i angränsande Vittskövle socken, Herremölla. Belägenheten av dessa möllor framgår av nedanstående karta.

Att vi idag känner till kvarnarnas läge och historia beror på de regler och restriktioner som omgav kvarnringen. För att få mala åt andra än sig själv behövdes särskilda tillstånd medan s k husbehovsmalning d v s bara mala den säd som producerades på de egna ägorna kunde ske utan pålagor från staten.

Under senare delen av 1600-talet expanderade Sverige till en stormakt i Europa. Denna position hade inte nåtts utan betydande kostnader. Man försökte därför öka rikets inkomster genom pålagor, framförallt på allmogen. En översyn av malningsskatten var ett sätt. Det tillsattes en särskild kvarnkommission år 1697 som fick i uppgift att inventera samtliga Sveriges kvarnar för att därigenom få ett säkert underlag för uttaxering av malningsskatt. Därigenom vet vi idag mycket om kvarnarnas historia och utveckling.

Av kvarnarna längs Segesholmsån har kanske Furumöllan den intressantaste historien. Kvarnägaren hade tillstånd till husbehovsmalning och fick därför inte ta emot främmande mäld. Han misstänktes dock av ägarrinnan Aschenberg, för att ha tagit emot annans mäld och stämades därför genom inspektorn på godset inför häradstinget. Han frikändes dock och kunde fortsätta sin verksamhet intill sin död. Kvarnen förfaller därefter under ca 50 år tills den nye ägaren ändrar kvarnens funktion till en "stamp" eller valkverk. Man stampade vadmal som användes till klädesplagg. Kvarnen byter ägare under årens lopp och det är osäkert om verksamheten fortsatte eller ändrades. Ett gammalt boupteckningsprotokoll antyder att man kanske sysslade med bryggeriverksamhet under en tid.

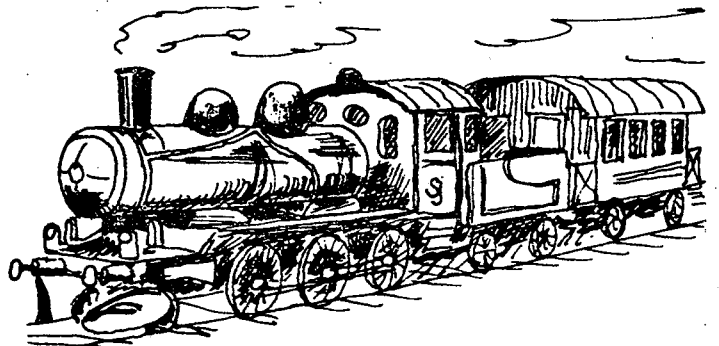

Genom att kungsvägen gick genom Degeberga kan man anta att här har bedrivits handel av olika slag. Det är dock först när järnvägen kommer som marknaden blommar upp. Det var på sin väg till Kiviks marknad som "knallar", smålänningar, försäljare, gycklare m fl, antingen de kom med tåg eller vägfarandes, gjorde uppehåll i Degeberga. Man passade på att försälja det man kunde på vägen. Den första marknaden bedrevs kring själva stationsområdet. Under 1900-talets början hölls marknaden på tingstorget varifrån man på 1950-talet flyttade verksamheten till nuvarande skolplanen efter en del försök med andra platser, bl a bakom hotellet. 1970 förlades den till nuvarande marknadsplatsen vid hembygdsparken.

Järnvägen från Degeberga till Brösarp togs i bruk år 1900 och tillhörde Östra Skånes järnvägar. Till Degeberga drogs Gärds Härads järnväg (Gärdskan) dock redan 1881. Degeberga var då ändstation och stationen låg vid äggcentralen. På nyårsafton 1971 tog en 90-årig kommunikationsepok slut. Sista rälsbussen lämnade Degeberga med ett 20-tal personer ombord.

Efter tillkomsten av järnvägen började en mindre bebyggelse växa upp kring stationsområdet, främst för att fylla behovet av bostäder för järnvägspersonalen. I byggnadshänsesende händer nu ingenting under gott och väl en 50-års period. Under andra världskriget eller strax därefter öppnades möjligheter för tomtförvärv genom köp. Tidigare låg byn illa till mellan två stora markägare, Vittskövle gods och Degebergagården. Enda möjligheten att få tillgång till mark var genom arrende (49 års besittningsrätt). Därefter kunde husägaren avhysas utan varsel. Efter ensittarlagens genomförande kunde husägarna köpa sina tomter fria samtidigt som man började avstycka mindre områden från Degebergagården till byggnadstomter. Först 1960 upprättas och fastställs den första byggnadsplanen för samhället. Därigenom ökades möjligheterna för ytterligare utbyggnad både på privat och kommunalägd mark.

Ägg hade alltid varit en bra och lätthanterlig handelsvara från såväl små som stora jordbruk. De hade speciellt gett kvinnorna ett litet tillskott i reda pengar. Man organiserade ägghanteringen genom att bilda Äggföreningen Mars 1902. I och med att föreningen genom samgående ingick i Svenska Äggexportföreningen skapades förutsättningar för en livskraftig industri på orten.

1914 flyttade man in i nya lokaler. Huset flyttades från Baltiska utställningen i Malmö. Verksamheten lades ned 1977.

Degeberga har också haft andra näringar. Andelsbränneriet som togs i bruk 1907 och låg vid stationsområdet lades ned och revs 1971.

Tofflor har tillverkats sedan 1919 då en fabrikslokal uppfördes vid stationsområdet. Tillverkning av tofflor har sedan fortsatt fram till våra dagar och sist i lokaler vid nuvarande idrottsplatsen. Byggnaderna brann ner och rörelsen har numera upphört helt.

En mejeriförening bildades i Degeberga 1893, för att 1967 också lades ned i och med att man gick i fusion med mejeriet i Kristianstad.

Utöver dessa verksamheter fanns det representanter för olika yrken som skräddare, skomakare, smeder och snickare.

Degeberga var egen kommun fram till 1974 då den genom kommunreformen lades samman med Kristianstad. Degeberga kommun hade i sin tur bildats 1952 då Hörröds, Huaröds, Maglehems, Vittskövle och Degeberga kommuner slogs samman. Idag bor ca 1350 personer i Degeberga tätort. Det betyder att befolkningen har fördubblats sedan 1960. De senaste åren har ca 20 lägenheter om året byggts och befolkningen har ökat med omkring 300 personer.

Källor: Gälds Härads Hembygdsförenings årsbok, 1960, 1968 och 1979. Tidningen Kristianstad 1977:3. Torsten Nilsson, Lund.

